

Ústavná starostlivosť o osirelé deti v Európe raného novoveku

Počiatky ústavnej starostlivosti o osirelé deti v európskych mestách

Kresťanská dobročinnosť tradične rozlišovala medzi odloženými deťmi (najdúchmi) a sirotmi. Spoločnosť vychádzala z predpokladu, že osirelé deti majú príbuzenstvo, ktoré im môže poskytnúť zaopatrenie a prípadne aj majetok zdedený po rodičoch, ktorým možno starostlivosť o ne finančovať. Odložené deti však bezprostredne po narodení ostávali bez rodinného zázemia a finančného zabezpečenia. Dobročinné ústavy adresujúce starostlivosť výlučne detským chovancom, ktoré vznikali v Európe od čias raného novoveku, boli preto prioritne určené pre najdúchov. Cieľom nálezincov bolo predchádzať infanticíde a zabrániť tomu, aby matkami odložení novorodenci umierali nepokrstení. Prvé nálezince boli založené v talianskych mestách ako napríklad Miláno (787), Siena (832), Padova (1000) alebo Florencia (1161). Do regiónov severne od Álp tieto ústavy prenikli až o niekoľko storočí neskôr, medzi prvými boli nálezince v ríšskych mestách Augsburg a Kolín. V starostlivosti o osirelé deti prevládala v európskych krajinách mimoústavná forma zabezpečenia. Najmä vo väčších mestách už od čias stredoveku pôsobili tzv. sirotské úrady, ktoré vykonávali poručníctvo nad miestnymi sirotmi a ich majetkom.⁶ V prípade, že sa o siroty nemohli postarať príbuzní alebo tútori, umiestnili sa do miestneho chudobinca alebo špitála, kde žili s ostatnými kategóriami odkázaných osôb.

Prvá vlna zakladania sirotincov v Európe bola súčasťou reformy chudobinskej starostlivosti, ktorú magistráty veľkých západoeurópskych miest realizovali v prvej polovici 16. storočia. Významnou črtou tejto reformy bol rastúci vplyv svetských autorít (magistráty miest, štátnej moci) na organizáciu a fungovanie dobročinných aktivít, racionalizácia, byrokratizácia a profesionalizácia. Cieľom reformných opatrení bolo zlúčiť existujúce finančné fondy do jednotnej pokladnice, koordinovať zbieranie i rozdeľovanie milodarov, odstrániť žobranie z ulíc miest a rozdeliť chudobných na hodných a nehodných milosrdenstva a podpory. Za hodných podpory sa považovali

⁶ MEUMANN, Markus. Unversorgte Kindern, Armenfürsorge und Waisenhausgründungen im 17. und 18. Jahrhundert. Eine sozialgeschichtliche Einführung. In STRÄTER, Udo – NEUMANN, Josef N (Hrsg.). *Waisenhäuser in der Frühen Neuzeit*. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 2003, s. 4.